

РЕЦЕНЗІЯ

доцента кафедри анатомії, гістології
і патоморфології тварин імені академіка В. Г. Касьяненка
Національного університету біоресурсів і природокористування України,
кандидата ветеринарних наук, доцента **КОЛИЧ Наталії Богданівни**
на дисертацію **КОТЛЯРОВА Едуарда Сергійовича** на тему:
«Патоморфологічні зміни за інфекційного перитоніту котів»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 211 «Ветеринарна медицина»

Актуальність обраної теми. Інфекційний перитоніт котів реєструється по всьому світі, у тому числі і в Україні. Діагностика, профілактика і лікування цієї хвороби досить складні, у тому числі із урахуванням наявності у котів різних форм інфекційного перитоніту. Основним методом прижиттєвої діагностики є імуноцитохімічне дослідження, а посмертної діагностики – патологоанатомічний розтин із наступним проведенням гістологічних досліджень. Проте гістологічні зміни в органах і тканинах котів при різних формах інфекційного перитоніту вивчені недостатньо повно. Виходячи з цього тема дисертації Едуарда Котлярова є актуальною.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх новизна та практичне значення. Дисертація Едуарда Котлярова підготовлена на основі власних експериментальних досліджень, які проведено методично правильно, із використанням класичних і сучасних методів патоморфологічних досліджень. Дисертація є складовою частиною науково-дослідних робіт кафедри анатомії, гістології і патоморфології тварин імені академіка В. Г. Касьяненка Національного університету біоресурсів і природокористування України, а саме за темою «Вивчити патоморфологію інфекційних хвороб дрібних тварин» (номер державної реєстрації 0118U001509).

Здобувач провів патологоанатомічний розтин котів, які загинули від сухої і змішаної форм інфекційного перитоніту, детально вивчив макроскопічні зміни за цих форм хвороби, в тому числі вперше описав зміни в брижі тонкої і товстої кишок, детально описав мікроскопічні зміни в різних органах і тканинах. Вперше проведено детальне гістологічне дослідження брижі тонкої і товстої кишок котів у нормі та за сухої і змішаної форм інфекційного перитоніту. Вперше встановлено, що за обох цих форм хвороби продемонстровано, що мезотелій органів черевної і грудної порожнин зазнає метаплазії. Вперше показано, що макроскопічні і мікроскопічні зміни у котів, які до настання смерті хворіли менше 3 тижнів і більше 3 тижнів, мають особливості, що дає можливість більш точно встановити час виникнення хвороби.

За результатами дисертації розроблено «Методичні рекомендації з патоморфологічної діагностики інфекційного перитоніту котів», які затверджено Вченою радою Державного науково-дослідного інституту з лабораторної діагностики і ветеринарно-санітарної

експертизи (протокол № 1 від 17.03.2023 р.), а також впроваджено у науково-виробничий процес цієї установи (акт впровадження від 14 листопада 2023 р.).

Достовірність наукових досліджень. Про достовірність одержаних автором результатів досліджень свідчать використані сучасні методи патоморфологічних досліджень.

Повнота викладених матеріалів досліджень в опублікованих працях. Основні положення дисертації викладено у 13 наукових публікаціях, з яких монографія, 5 статей у наукових фахових виданнях України, стаття у науковому виданні іншої держави, 5 тез наукових доповідей, методичні рекомендації.

Аналіз структури і змісту роботи. Оформлення дисертації оцінювалося відповідно до наказу Міністерства науки та освіти України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.).

Дисертація складається з анотації, переліку умовних позначень, вступу, опису матеріалів і методів дослідження, результатів досліджень, аналізу і узагальнення результатів досліджень, висновків, пропозицій виробництву, списку використаних джерел та додатків. Робота ілюстрована 120 рисунками.

У дисертації Едуарда Котлярова наведено результати досліджень макроскопічних і мікроскопічних змін у різних органах і тканинах котів, які загинули від сухої і змішаної форм інфекційного перитоніту у різні після виникнення хвороби.

Здобувачем встановлено макроскопічні зміни у різних відділах шлунково-кишкового тракту, нирках, селезінці, легенях, серці та інших органах і тканинах черевної і грудної порожнини, а також у головному і спинному мозку котів за сухої і змішаної форм інфекційного перитоніту. Показано, що макроскопічні зміни в усіх органах і тканинах не залежали від терміну перебігу хвороби за винятком печінки. У котів, які до настання смерті хворіли менше 3 тижнів, печінка була збільшена, повнокровна, з ділянками глинистого кольору. У котів, які до настання смерті хворіли більше 3 тижнів, печінка також була збільшена, але, на відміну від тварин, які до настання смерті хворіли менше 3 тижнів, переважна частина органу набувала сірувато-білого кольору. В усіх випадках на поверхні печінки виявлялися фібринозно-некротичні накладання.

При проведенні гістологічних досліджень здобувачем встановлено, що клітинний інфільтрат і гранульоми у різних органах і тканинах за обох форм інфекційного перитоніту котів містять переважно лімфоцити, а мікроскопічні зміни у селезінці, печінці та нирках не залежать від форми хвороби, проте відрізняються залежно від тривалості її перебігу.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. Дисертація є самостійно написаною кваліфікаційною науковою працею із науково-обґрунтованими висновками та рекомендаціями, які виставлені автором для публічного захисту. Використання

ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідні джерела. У роботі відсутнє привласнення чужих ідей, результатів або слів без оформлення належного цитування. Таким чином, у дисертаційному дослідженні відсутні порушення академічної доброчесності.

Питання для дискусійного обговорення:

1. Оскільки Ви досліджували не всі форми інфекційного перитоніту, а лише суху і змішану, у назві роботи слід було б вказати «Патоморфологічні зміни за сухої і змішаної форм інфекційного перитоніту котів».

2. У актуальності теми досліджень необхідно використовувати посилання на літературні джерела останніх років і не використовувати джерела опубліковані понад 20 років тому.

3. Назва пункту 1.5.2 «Очні клінічні ознаки» невдала і її потрібно було замінити.

4. Пункт висновок до огляду літератури є доволі стислим. Його бажано було б розширити.

5. У розділі 2 «Вибір напрямів досліджень, матеріали та методи виконання роботи» описано методику виготовлення гістологічних препаратів, проте посилання на дану методику відсутнє.

6. У роботі зазначено, що діагноз на інфекційний перитоніт встановлювали лікарі клініки ветеринарної медицини, проте діагноз на інфекційну хворобу може бути встановлений лише з урахуванням відповідних лабораторних досліджень.

7. Вами встановлено гіперсекрецію келихоподібних клітин. За якими ознаками Ви її визначали?

8. Зміни у шлунково-кишковому тракті приведено не у порядку анатомічної послідовності окремих його ділянок.

9. Чи диференціювали Ви гідропічну дистрофію від жирової і якщо так, то як Ви це робили?

10. Список літератури бажано оформлювати згідно вимог ДСТУ 8302 від 2015 року.

Загальний висновок. Дисертація Котлярова Едуарда Сергійовича на тему: «Патоморфологічні зміни за інфекційного перитоніту котів» є завершеною науковою роботою, виконаною самостійно. Наукові положення, висновки і рекомендації характеризуються науковою новизною, теоретичним і практичним значенням, достатньо обґрунтовані. Зміст дисертації відповідає меті і поставленим завданням та повністю розкриває тему, за якою виконувалася робота.

За змістом і оформленням дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 261

від 23 березня 2016 року (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України № 283 від 03.04.2019 р. та № 502 від 19.05.2023 р.), наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 р. та № 502 від 19.05.2023 р.), а її автор Котляров Едуард Сергійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина».

Рецензент
доцент кафедри анатомії,
гістології і патоморфології тварин
імені академіка В. Г. Касьяненка
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
кандидат ветеринарних наук,
доцент

Наталія КОЛИЧ

